

Szakmai beszámoló

az NKA Közgyűjtemények Kollégiumának

Állományvédelmi, restaurálási tevékenységhez szükséges szakmai anyagok és eszközök
beszerzése című pályázatán elnyert támogatás felhasználásáról

A Magyar Nemzeti Múzeum által ÁLLOMÁNYVÉDELMI ÉS RESTAURÁLÁSI TEVÉKENYSÉG VÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ÉS SZAKIRODALOM BESZERZÉSE AZ MNM TEXTILRESTAURÁTOR MŰHELYE SZÁMÁRA címmel benyújtott, 204105/03561 azonosító szám alatt nyilvántartásba vett pályázat során elnyelt 745.000. Ft összegű támogatást a múzeum az alább felsorolt eszközök beszerzésére használta fel:

1. Hordozható színmérő készülék (koloriméter)
2. Vízlágyító készülék a textil műhely számára
3. Nagyítós lámpák + állvány
4. Színskála
5. Műanyagazonosítási eszközkészlet (plastic identification toolkit)

Ezen eszközök segítségével a szakmai beszámoló benyújtásáig számos műtárgyon végzett állományvédelmi és restaurálási munkálat során hasznosult, hozzátevé, hogy ezen eszközök immár a textilrestaurátor műhely alapvető felszerelésének a részét képezik, így felhasználásuk a jövőben is hozzájárul majd az elvégzett munka minőségéhez és kiértékeléséhez.

1. Hordozható színmérő készülék (koloriméter):

A hordozható, kézi színmérő készülék nagy pontosságú színminőség-ellenőrzésre, színkülönbség-ellenőrzésre és színkülönbség-elemzésre használható. Ezidáig a pályázati keretből beszerzett hordozható, kézi színmérő készüléket a tisztítási-, színezési-eljárások eredményeinek számszerű ellenőrzéséhez használtuk.

A begyűjtött adatok, objektív számok alapján egyértelműen bizonyítható, hogy esetünkben a műtárgyak nedves tisztítási eljárás alá vetése nem volt eredménytelen, hiszen színük bizonyíthatóan pozitív irányban változott, tisztult. Az eszközt eddig 3 nagyobb műtárgy restaurálási eljárásánál használtuk.

A későbbiekben a készülék segítségével egy folyamatosan bővülő adatbázis hozható létre a színváltozásra leginkább fogékony tárgyak esetében, ez által egy pár perces mérési folyamat eredményeként nyomon követhetőek az esetleges változások.

A fenti színmérést eredményeit összefoglaló táblázat:

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
Primenio odob:		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
		Period 1 (1. kvartal)				Period 2 (2. kvartal)				Period 3 (3. kvartal)				Period 4 (4. kvartal)				Period 5 (5. kvartal)				Period 6 (6. kvartal)				
L		75,78	0,31			78,66	0,17			80,88	0,34			81,88	0,18			83,54	0,34			85,54	0,34			
E		5,81	0,11			8,37	0,07			9,38	0,14			9,82	0,07			10,45	0,14			11,43	0,14			
B		31,85	0,84			36,31	0,09			40,00	0,09			43,68	0,10			47,36	0,10			51,04	0,10			
Primenio odob:																										
L		87,35	0,77			85,89	0,41			83,54	0,34			81,88	0,34			80,88	0,34			78,66	0,34			
E		4,80	0,05			4,33	0,04			3,86	0,04			3,39	0,04			2,92	0,04			2,45	0,04			
B		35,70	0,08			33,84	0,10			31,98	0,10			30,12	0,10			28,26	0,10			26,40	0,10			
Primenio odob:																										
L		77,06	0,30			84,53	0,15			91,99	0,30			99,46	0,15			106,93	0,30			114,39	0,15			
E		3,66	0,20			3,37	0,04			3,08	0,10			2,79	0,10			2,50	0,10			2,21	0,10			
B		30,35	0,09			38,23	0,11			46,11	0,11			53,99	0,11			61,87	0,11			69,75	0,11			
Primenio odob:																										
L		81,54	0,05			93,85	0,01			106,16	0,01			118,47	0,01			130,78	0,01			143,09	0,01			
E		4,45	0,15			5,07	0,01			5,69	0,01			6,31	0,01			6,93	0,01			7,55	0,01			
B		71,09	0,08			88,78	0,02			106,47	0,02			124,16	0,02			141,85	0,02			159,54	0,02			
Primenio odob:																										
L		85,30	0,08			87,07	0,08			88,84	0,08			90,61	0,08			92,38	0,08			94,15	0,08			
E		5,44	0,17			5,71	0,02			5,98	0,02			6,25	0,02			6,52	0,02			6,79	0,02			
B		34,37	0,10			35,47	0,01			36,57	0,01			37,67	0,01			38,77	0,01			39,87	0,01			
Primenio odob:																										
L		86,82	0,72			91,78	0,14			96,74	0,14			101,70	0,14			106,66	0,00			111,62	0,00			
E		4,64	0,14			4,83	0,13			5,02	0,13			5,21	0,13			5,40	0,13			5,59	0,13			
B		31,89	0,29			33,63	0,34			35,37	0,34			37,11	0,34			38,85	0,34			40,59	0,34			
Primenio odob:																										
L		71,30	0,20			88,68	0,23			106,07	0,25			123,45	0,27			140,83	0,29			158,21	0,31			
E		8,23	0,00			2,23	0,03			2,91	0,01			3,59	0,01			4,27	0,01			4,95	0,01			
B		88,29	0,19			35,68	0,10			36,78	0,04			37,88	0,04			38,98	0,04			40,08	0,04			
Primenio odob:																										
L		77,35	0,84			86,30	0,08			95,25	0,08			104,20	0,08			113,15	0,08			122,10	0,08			
E		7,28	0,34			3,64	0,01			1,42	0,01			3,02	0,01			4,62	0,01			6,22	0,01			
B		86,25	0,88			33,74	0,02			11,56	0,04			20,64	0,05			29,72	0,05			38,80	0,05			

2. Vízlágyító készülék a textil műhely számára:

Vízlágyító készülék a textilrestaurátor műterem nedves eljárásokhoz használt műhelyben került beüzemelésre. Az eszköz beszerzése rendkívül hasznosnak és nélkülözhetetlen volt, hiszen vízlágyító adalék nélkül a szövetszálakra ráakódó ásványi anyagok (kálcium- és magnézium sók) miatt a textíliák durvábbak maradnak, a mosás hatékonysága sem megfelelő. Műtárgyvédelmi szempontból olyan kémiai folyamatok indulhatnak el a visszamaradt sók és a levegő nedvességtartalmának kölcsönhatása révén a rostokon belül, amely a műtárgyak élettartamát jelentősen csökkenti. Az eszköz beszerzésével azonban ezen a káros folyamatnak elejét vehettük, és ezentúl textil alapú műtárgyaink megfelelő körülmények között tisztulhatnak, sómentes lágyvízben.

A készüléket eddig 3 nagyobb műtárgy nedves tisztításához használtuk fel eredményesen, hiszen a nedves tisztítás előnye, hogy ez a leghatékonyabb mód a szennyeződések eltávolítására, valamint a szövet lágyságának, rugalmasságának visszaállítására. Továbbá a túlzott savasság is könnyen kiöblíthető a törékeny textilekből. A rostok lágyabbá és könnyebben mozgathatóvá válnak nedvesítés után, és nem utolsósorban a textileket csak nedves állapotban lehet kisimítani, eredeti alakjukat visszaállítani.

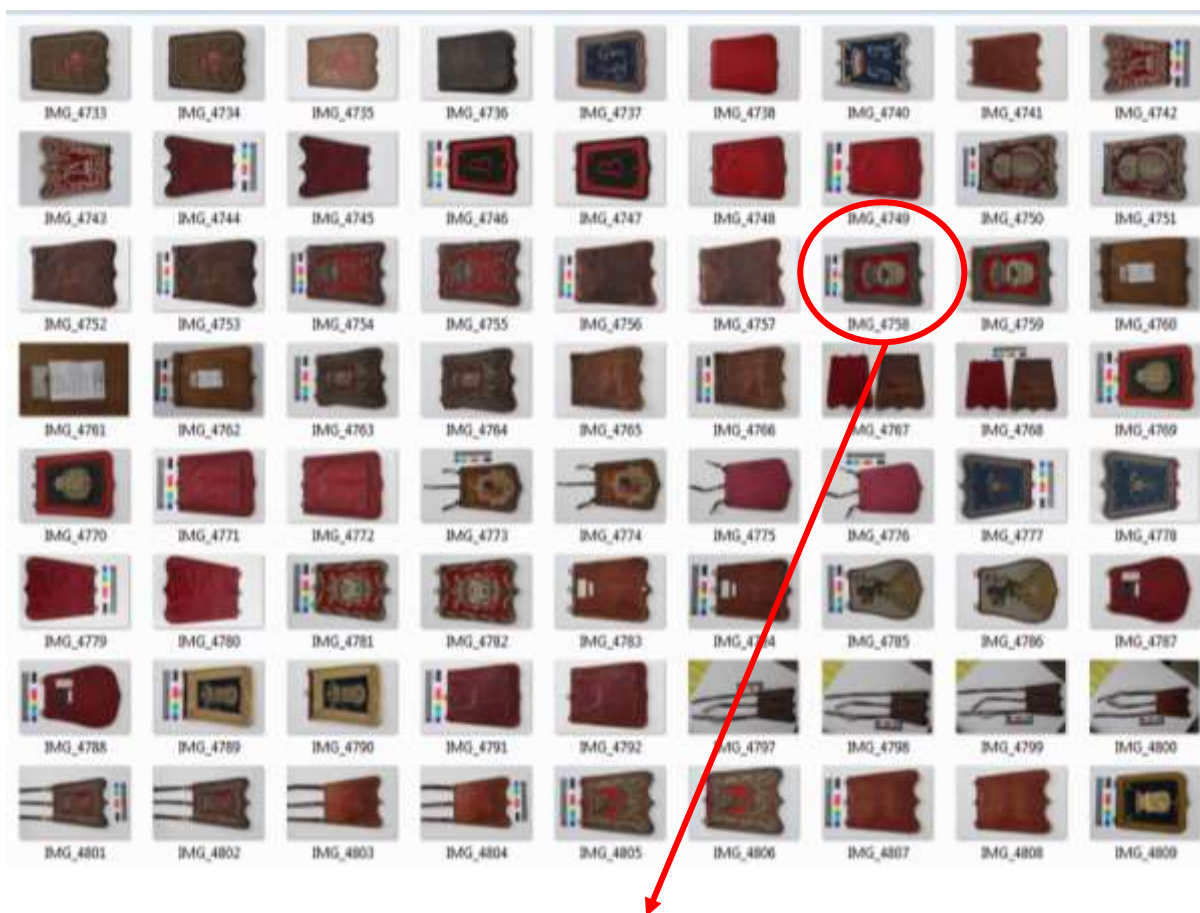
3. Nagyítós lámpák + állvány:

Két darab fémszerkezetű állvány, 5 dioptriás nagyítós lámpa került beszerzésre a támogatási keretből. A fehér fényrel világító LED diódáknak köszönhetően a lámpa alacsony energiafogyasztás mellett alacsony hőkibocsátást is biztosít a régi típusú izzós lámpa helyett. Az öt keréssel ellátott talpazatnak köszönhetően rendkívül stabil és lehetővé teszi a lámpa egyszerű mozgását. Beszerzésük nagyon időszerű volt, hiszen régi lámpáink sárgás fénye, magas hőkibocsátásán túl instabilak volt. Az új lámpákat főleg a textilrestaurálás aprólékos munkáinál, úgy mint a varrókonzerválásnál tudtuk hasznosítani. Beszerzésük óta 10 db műtárgynál használtuk eredményesen.

4. Színskála:

A színskála használata a színárnyalatok összehasonlítását segíti, valamint segít megtalálni a megfelelő expozíciós és feldolgozási körülményeket. Restaurátorok számára a színskála a dokumentációs folyamat során kerül felhasználásra, és a későbbi dokumentációk, prezentációk közérthetőségében és hitelességében van szerepe. Mivel a múzeumban rengeteg műtárgy fordul meg a kezünk alatt nem csak restaurálás céljából, hanem például műtárgyak utaztatásánál állapotfelmérő lapok megírásakor, átadás-átvételeknél egy-egy kiállítás kapcsán, stb., a színskálát sokszor, hasznosan tudtuk használni a fotódokumentációk során. A pályázati pénzből 2 db színskálát beszerzése óta 47 db műtárgy dokumentálásánál tudtuk használni.

5. Műanyagazonosítási eszközkészlet (plastic identification toolkit):

A múzeumi gyűjteményben található műanyagok különös gondot igényelnek, hiszen anyagi szerkezetük nehezen meghatározható, ugyanakkor a különböző alapanyagú műanyagok egymástól egészen eltérő műtárgykörnyezeti feltételeket igényelhetnek. A Hollandiában kifejlesztett Plastic Identification Toolkit analitikai műszerekkel azonosított műanyag anyagminták gyűjteménye, amelynek segítségével fizikai tulajdonságaik (színük, szaguk, állaguk) és egyszerű tesztek (pl. hangjuk) alapján azonosítható be a műanyag alapú műtárgyak összetétele, kémiai szerkezete. Ez nemcsak a műtárgy restaurálása során, az alkalmazandó tisztítószeres és ragasztóanyagok kiválasztásában, hanem raktározási körülményeik meghatározásában is elengedhetetlen. Emellett, a tárgyak szerkezeti összetételének fényében előrejelezhetőek a várható problémák, amely az állományvédelmi stratégia kidolgozásában jut fontos szerephez.

A készletet 2023 januárjában sikerült beszereznünk, és eddig egy műtárgy, a múzeum 20. századi játékgyűjteményének restaurálásában volt segítségünkre.

